

Tovariši, pridite vsi, ker malo število nas je; naj gesla se sleherni drži: „Za enega vsi, eden za vse!“

*Jurko.*

**Ormoško učiteljsko društvo** je priredilo 7. m. m. izlet k sv. Tomažu. Odkril in blagoslovil se je pri tej priložnosti nagrobni kamen pokojnemu tovarišu g. Krenjerju. Ta spomenik — eden izmed najlepših na pokopališču Sv. Tomaža — mu je postavilo učiteljsko društvo in rodbina. Ogromno število gostov in sodruštvenikov je očitno dokaz, kako priljubljena oseba je bil pokojnik. Kot gostje so bili navzoči preč. gg.: domači dekan Jak. Caf, provizor Fr. Valenko iz Polenška, kaplan Jožef Plepelec od Sv. Miklavža in domači kaplan K. Malajner.

Akademsko društvo „Triglav“ v Gradcu so zastopali trije udje: gosp. medicinec Jesih in gg. jurista Rosina in Hren. Tudi dve sestri pokojnega tovariša sta prihiteli iz Laškega trga ljubljenu bratu zadnjo čast izkazati. Razen mnogobrojnih sodruštvenikov ormoškega učiteljskega društva so prišli tudi zastopniki bratskih učiteljskih društev iz Ljutomera, gornje Radgone in celo iz Rogatca.

Slavnost se je začela s slovesno sv. mašo. Po sveti maši se je podala vsa množica na pokopališče. Tukaj je preč. gosp. dekan blagoslovil spomenik, duhovniki so zapeli ginljivo pesem „Libera“ in tovariši lepo nagrobnico. S tem petjem se je družilo ono donečih zvonov ter tudi oddaljenim faranom naznanjalo, da se je vršil tu pomemben dogodek.

Temu cerkvenemu delu je sledilo zborovanje v tamkajšnji šoli, katerega so se tudi vsi čast gostje vdeležili. Tukaj se je predsednik ormoškega učit. društva g. naduč. Porekar še enkrat spominjal pokojnega, posebno kot ljubeznivega in vrlega tovariša. Zahvalil se je tudi vsem gostom za njihovo navzočnost pri tej slavnosti, posebno pa gosp. dekanu, kateri je s svojo prijaznostjo k svečanosti največ pripomogel. Gospod nadučitelj Sivka nam je podal zelo zanimivo zgodovinsko črtico o človeški kugi, posebno se oziraje na naš ptujski okraj. Drugi podavatelj je bil g. Loparnik, kateri nam je pokazal, kako praktično se zamorejo prsti tudi v 2. in 3. šolskem letu pri računskem pouku porabiti.

Pri skupnem obedu v gostilni g. Cafa smo se prav veselo imeli. Posebno so nas zabavali gospodje učitelji-pevci s svojim krasnim petjem. Kakor vse prijetno hitro mine, tako je tudi ta veseli dan prehitro pretekel, in večerni hlad nas je opominjal, da je prišel čas ločitve. Ta dan pa nam vsem gotovo še dolgo ostane v spominu ter nam bode porok, da bode učiteljsko društvo tudi v bodoče za svoje umrle tovariše tako lepo skrbelo.

## Vestnik.

**Učiteljski konvikt v Ljubljani.** Učiteljstvo štirirazredne deške in štirirazredne dekl. ljudske šole v Kranju in dvorazredne ljudske šole na Primorskem namesto venca na krsto svojemu mnogoletnemu krajnemu šolskemu nadzorniku dekanu Antonu Mežnarcu 12:50 K; tvrdka Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani 20 K.

**Imenovanje.** Minister za nauk in bogočastje je imenoval učitelja na pripravnici v Proseku, g. Ivana Nekermana okrajnim šolskim nadzornikom za slovenske ljudske šole v okolici tržaški, slovenske zasebne in za srbsko zasebno ljudsko šolo v Trstu.

**Slomšekov doprinski kip** se dobi po 20 kron, ako se oglasi najmanj 50 naročnikov. Poznejša posamezna naročila bi stala naravno več.

Naročila naj se v bodoče pošiljajo akad. kiparju Alojziju Repiču na Dunaju, III. Moshgasse 23. Slomšekov kip bi bil na mestu v „šolskem muzeju“.

**Osobne vesti.** Provizorični učitelj Ivan Schmeidek v Blagovici je imenovan definitivnim učiteljem in vodjo istotam, provizorični učitelj Jos. Zupančič v

Dol. vasi pri Ribnici je imenovan definitivnim učiteljem ravnotam in pomožni učitelj Al. Erker v Stari Loki pri Kočevju je imenovan definitivnim učiteljem istotam. Učitelj štirirazrednice v Radečah, g. Fr. Jordan, je imenovan vodjo ljudske šole v Bukovju pri Postojni. G. Janko N. Jeglič, nadučitelj pri Sv. Križu pri Litiji, je imenovan nadučiteljem na Rakeku. G. Miško Kosec, učitelj na družbini šoli v Trstu, je imenovan nadučiteljem v Dragatušu.

**Popravek.** Glede razpisa služeb v zadnji številki iz celjskega okraja je treba razpis v toliko popraviti, da je šola v Svetini enorazrednica in v Hrastniku pa petrazrednica.

**Priporočilo.** Koncem šolskega leta priporočamo sl. šolskim vodstvom Miličevo tiskarnico prav toplo za tisk letnih šolskih poročil.

**Nadzorniki slovanskih šol v Istri.** Imenovani so: za okraje Pazin, Poreč in Pulj učitelj Bunc v Kastvu; za Volosko nadučitelj Uršič iz Voloske; za Lošinj učitelj Skopinčić v Kopru; za Koper učitelj Dominko istotam.

**Tečaj za telovadne učitelje** se začne letos 24. k. mavca v telovadnici vseučilišča na Dunaju. Vaje so vsak torek, četrtek in soboto za prvi letnik, vsak ponedeljek, sredo in petek pa za drugi oddelek od 5.—7. ure zvečer. Pri oglaših se ozira pred vsem na kandidate, ki so dovršili srednje šole, v drugi vrsti pa na one, ki so dovršili učiteljske. Kurz je brezplačen.

**Za učitelje.** Z ozirom na razpis učiteljskih služeb v ptujskem polit. okraju, ki je bil objavljen v zadnji številki tega lista, usojam si glede tukajšnje brez stanovanja razpisane učiteljske službe gospodom učiteljem naznaniti, da dobijo moški prosilci na leto 40 kron prispevka za stanovanje iz krajnega šolskega zaklada. Kraj je tu jako ugoden, ker leži blizu mesta (1½ ure hoda) in še bliže železniške postaje Sterntal (40 minut hoda); šolske razmere so dobro urejene, lepe ceste in zdrav kraj. Na prošnje, ki dojdejo do 15. mal. srpana, se bode še oziralo.

Krajni šolski svet pri Sv. Lovrencu na Drav. polju, dne 25. rožnika 1900.

*Janez Finžger,*  
načelnik.

**Srednje šole za ženske.** Z ustanovitvijo takih šol se sedaj bavijo v avstrijskem naučnem ministrstvu. Te šole bodo drugače urejene nego šole za moško mladino, ter bode pouk predmetov moških srednjih šol za ženske srednje šole primerno preurejen. Tudi so v naučnem ministrstvu mnenja, da se pozneje ustanovi na Dunaju neka ženska višja šola.

**Pedagoško društvo** v Krškem je izročilo minole dni svojemu častnemu članu, g. nadučitelju Gabršku, krasno izdelano diplomu.

**Paragraf 24.** Razredni uč. P. v P. na Moravskem je predstavil svojemu naduč. V. učenca S., proseč ga naveseta, kaj naj stori z dečkom, katerega upornosti niso odpravila vsa dosedaj uporabljena disciplinarna sredstva. Nadučitelj je izpraševal po zadnjem kaznjivem dejanju, a ker mu je deček strastno in neotesano odgovoril, uporabil je brez obotavljanja leskovko, misleč: ta bo gotovo pomagala. Toda učinek je bil ta, da je nadučitelj prejel vabilo od c. kr. okrajnega sodišča v P. Tam so mu prebrali zdravniško izpričevalo, v katerem se potrjujejo tri rdeče poteze in črna pika na nekem delu dečkovega telesa kot nasledek grdega ravnanja. — Nadučitelj V. istinito opiše dejanje in odločno oporeka, da bi bilo to nasledek grdega dejanja (Misshandlung), prizna pa, da je to le kaznovanje v smislu § 413 cesarskega patenta iz 1. 1852. Tudi zatrjuje, da ima cesarski patent večjo veljavo kakor provizoričen ministrski ukaz, in sedanji šolski in učni red ni nič drugega kakor tak ukaz. Nadučitelj je bil oproščen.

Stvar pa s tem še ni bila končana. Nek hujskač v občini, kateri je vso to zadevo vprizoril proti nadučitelju, še ni odnehal. Povzročil je, da se je o tem obravnavalo pri c. kr. okrožnem sodišču v O. Toženec je isto trdil

kakor pri c. kr. okrajnem sodišču in je bil tudi tukaj oproščen.

**Koblar** hvali delovanje in zasluge „mrtve roke“ ter pravi, da bode ustanovil olomuški knezonadškof dr. Kohn več čeških ljudskih in meščanskih šol. Hkrati se pa po svoji stari navadi počoha ob naš list ter vpraša, kdaj bode že djal za peč plitve fraze, namreč, da je duhovščina nasprotnica šole, da ne postane pred javnostjo smešen. Ne vemo, če je na Koblarjevih trditvah sploh kaj resnice, vemo pa, da ima dr. Kohn okroglih **1600 kron** čistega dohodka **na dan**, torej toliko, kakor pri nas učitelj prve plač. vrste na leto. In, če mož, ki ima na leto **575.668 K** čistega dohodka, zida par šol, to pač še ni nikaka zasluga, ampak le nekoliko peska v oči davkoplačevalcem!

**„Številkami oprti dokazi“.** Koblar piše v svojem listu: „V Avstriji je bilo do l. 1898. napravljenih od duhovnov za dijake 1945 ustanov z glavnico 6.291.311 gld.“

Če bi mogli primerjati to glavnico z ogromnimi milijoni, ki so nakopičeni v „biblioteki hranilnih knjižic“, ki so last duhovnikov, je imenovana glavnica zelo majhna in dokaz, da tisti, ki imajo tako ogromne dohodke, mnogo premalo store za stradajoči narod, ki jih redi s svojimi žulji. Poglejmo si za danes samo dohodke posameznih škofov. Mesečnik, ki ga izdaje osredna statistična komisija, naznanja, koliko čistega dohodka imajo avstrijski škofje na leto. Najbolje se godi olomuškemu, ki ima 575.668 K čistega dohodka; najsiromašnejši je kotorski z 11.604 K na leto. Nadškof v Pragi ima 501.688 K, na Dunaju 308.506, v Vratislavi 284.558, v Levovu 136.124, v Ljubljani 82.114, v Przemyslu 80.910, v Sekavi 74.520, v Trentu 74.044, v Krakovu 68.660, v Brnu 69.540, v Celovcu 65.644, v Lincu 64.646, v Kraljevem Gracu 60.345, v Briksenu 58.632, v Litomjericah 43.644, v Mariboru 41.802, v Solnogradu 42.000, v Sv. Hipolitu 30.000, v Zadru 29.020, v Trstu 26.260, v Gorici 25.296 (?), v Budjovcih 25.200, v Šibeniku 24.550, na Krku 22.190, v Pulju 22.820, na Visu 21.804, v Dubrovniku 16.772, v Kotoru 11.604 kron. G. Koblar, ali želite še kaj s „številkami oprti dokazov?“

**Poslano.** Z novim šolskim letom mi je dati enajstletno hčerko v mestne šole v nadaljno izobrazbo. Radi stanovanja in hrane bi rad stopil s kakim gospodom tovarišem iz Ljubljane v dogovor.

Mogoče, da ima kateri 5 do 8-letnega otroka, kojega želi iz zdravstvenih ozirov dati za eno ali par let na deželo, kjer bi pohajal enorazredno ljudsko šolo. V tem slučaju bi kaj lahko zamenjala. Umevno je, da bi jaz doplačeval.

Ali pa nemara vé kdo izmed gospodov tovarišev za kako rodbino v Ljubljani izven učiteljskega stanu, ki bi želela take zamenjave?

Ker je Zg. Tuhinj na pobočju kamniških planin, ni mi treba posebe poudarjati, kako ugoden in krepilen je zrak tukaj za slabotne mestne otroke!

Morebitne pismene ponudbe prosim do konca meseca mal. srpana t. l.

Zg. Tuhinj, pošta Laze nad Kamnikom.

Srečko Malenšek,  
učitelj.

**Tajna kvalifikacija.** V X. okraju na Dunaju je kupil nek učitelj dne 11. mal. travna t. l. pri nekem kramarju klobaso. In glej čuda: klobasa je bila zavita v „tajni kvalifikacijski tabeli“. Iznenađeni učitelj povpraša kramarja, kako je prišla ta „sveta“ stvar v njegove roke, a isti mu pove, da ima še 40 kg (reci štirideset) takega „šmir“ papirja v zalogi, katerega je kupil od okraj. šol. sveta. Zahteval je za kg 9 kr. Ker se je pa zdelo temu učitelju preveč dati 3-60 gld. za te kvalifikacije, je kupil le 9 kg onega papirja. Ko so pa ostali učitelji zvedli za to sijajno kupčijo, so se skoraj stegli za papir in pokupili so ga po 3 do 4 kg. Obč. svetnik, ravnatelj Pollak ga pa je kupil kar 15 kg. Tabele so bile vse postavno izpolnjene, so nosile uradni pečat in podpis c. kr. okraj. šol. nadzornika dr. Widenhoferja. Ta bo pa delal oči! Kako je že dež. šol. svet gorenjeavstrijski rešil prošnjo dež. učiteljskega društva radi tajne kvalifikacije? ... so

kann . . . derzeit nicht eingegangen — wohl aber eingewickelt — werden . . .“

Nekaj sličnega se je pripetilo nekje na Štajerskem — kraj ni poglavitna stvar. Tam morajo konferenčne referate vsi izdelovati, in sicer pismeno in te oddati koncem konferencije nalašč za to voljenemu odseku v popravo. Pa „pod solncem ni nič tako skrito, da bi ne bilo očito“ pravi pregovor. Nek tovariš iz onega okraja kupi pri nekem takem kramarju nekaj malega za „pod zob“, in glej čuda! Kupljena delikatesa je bila zavita v prejšnjem letu izdelanem referatu. To so res prekrasne razmere pri avstrijskem šolstvu! Bog ve, kam potujejo naše kvalifikacijske tabele?

## Duševna kultura na Kavkazu.

Po raznih virih in lastnem opazovanju sestavi Ljudevit Stiasny.

(Dalje.)

Armenci se pečajo pač tudi s poljedelstvom, toda največ so trgovci. Kakor pa je simpatičen Armenec poljedelec, tako nesimpatičen je Armenec — trgovec. Trgovina vniči v njem vse dobre lastnosti in on postane, ker je zelo lakomen, mnogokrat v pravem pomenu besede oderuh. Zato je pa tudi nadarjeni, po dobičku hrepeneči, previdni in spretni Armenec izmed vseh kavkaških narodov Rusom najmanj simpatičen.

Od leta do leta se zmanjšujejo posestva dobrobrčnih in lahkomišelnih Gruzincev, in Armenci se vedno bolj vrivajo v prejšnjo posest gruzinskega carstva. Pač si prizadevajo Gruzinci, da bi se izvili iz rok Armencev, a največ brez uspeha. Pripoznati pa se mora, da pridobiva pridni in inteligentni armenski narod vedno več tal le v škodo lenih, vsej kulturi sovražnih elementov tujih narodov ter da je bila med njimi šola in umetnost vedno na visoki stopnji. Pri njih dobimo že davno bogato naučno literaturo, katere se poslužujejo radi inteligentnejši zapadno-evropski orientalisti.

Najvažnejši učni zavod je pač Lazarjev zavod v Moskvi, katerega so ustanovili l. 1815. V tem zavodu so pripravljali mlade Armence za vstop na vseučilišča ter obenem vzgojevali tolmače in gojili orientalske jezike. Goji se tu namreč armenski, arabski, perzijski in turški, razen tega pa tudi ruski, francoski in nemški jezik. Ta zavod slovi še dandanes.

Za vzgojo otrok skrbe Armenci kaj dobro, in njih šole so vzorne. Razen tega se velik del armenske mladine uči v višjih šolah Rusije in zahodne Evrope. Sploh je nagon za izobrazbo med Armenci večji, kakor bi si ga mislili pri prebivalcih v teh pokrajinah, in Armenci zavzemajo v Mali Aziji pač najvišjo stopnjo izobrazbe.

Omenil sem že, da imajo na Kavkazu 209 začetnih verskih šol, razen tega pa so ustanovili tudi še mnogo drugih nadaljevalnih zasebnih zavodov. A tudi v srednje in nadaljevalne šole, ki so pod nadzorstvom ruske vlade, zahaja mnogo armenske mladine. Tako dobimo v moških in ženskih gimnazijah, v realkah, obrtnih in v meščanskih šolah skoro četrtino Armencev, dasiravno je teh na Kavkazu le dobra desetina vsega prebivalstva.

Tudi več časopisov izdajajo Armenci v novo-armenskem jeziku. Tako izhaja v Tiflisu že mnogo let glasilo armenskih učiteljev „Varašan“ (šola), a za mladino izdajajo „Aigpjur“ (studenec).

Za Armenci so najštevilnejši narod v Tiflisu Gruzinci, Georgijci ali Kartvelci, kakor se sami imenujejo. Plemenito misleči, preprosti, patriarhalni in brezskrbni